

Armenien 2018

Den kallas sammetsrevolutionen - vårens demokratiska utveckling i den forna sovjetrepubliken Armenien - men kan också kallas den kvinnliga, öppna handens revolution.

Armeniens demokratiska utveckling presenterades vid ett seminarium måndagen 17 september 2018 i ABF-huset. Tre insatta talare medverkade - Avetik Ishkhanyan, ordförande i Armenian Helsinki Committee; Lara Aharonian, grundare av och ordförande för Womens Resource Center of Armenia - en samarbetsorganisation till Kvinna till Kvinna, samt Torgny Hinnemo, journalist och författare, kännare av Sydkaukasien. Debattledare och inledare Anders Bjurner, ordförande OSSE-nätverket och före detta ambassadör.

Avetik Ishkhanyan förklarade att Armenien varken varit en demokrati eller en direkt diktatur efter Sovjets fall. Men presidentens makt har varit omfattande eftersom han genom utnämningar haft kontroll över såväl regeringen som domstolsväsendet. Frånvaron av maktdelning har inneburit att landets fem val av president och lika många till parlamentet inte har inneburit någon större möjlighet till insyn eller stärkt demokrati.

Samtidigt har det, enligt Avetik, funnits plats för att uttrycka sin åsikt och att bilda fredliga NGO: s. Men tålmodet började tryta hos befolkningen, dels på grund av riggade eller manipulerade val, dels när den sittande premiärministern Reszh Sargsyan försökte påverka grundlagen för att sitta kvar vid makten.

Den 43-årige parlamentsledamoten och före detta journalisten Nikol Pashinyan uppmanade därför till en protestmarsch på 200 kilometer i april 2018. Det som från början sågs som en happening som ingen tog på allvar utvecklades till en folkrörelse.

Lara Aharonian berättade om en parallell folkresning, eller snarare folksittning. Med utgångspunkt från den historiska starka medborgerliga rörelsen i Armenien, uppmanade man folket att helt sonika sätta sig ner för att störa trafiken. Det var unga kvinnor, studenter, mor- och farmödrar, mödrar med barnvagnar. Alla stoppade trafiken i 40 dagar. Till en början kunde det uppstå allvarliga incidenter med frustrerad polis, men till slut gav myndigheterna upp.

En bidragande orsak att protesterna lyckades var frånvaron av våld. Nikol Pashinyans motto var lokala initiativ, lokalt ansvar men inget våld och inga vrålande folkmassor med knutna nävar. Istället präglades alla demonstrationer av öppna händer.

För kvinnorörelsen fanns ytterligare ett syfte - att få männen och makthavarna att inse kvinnors kraft, möta dem med respekt och upphöra med den nedlåtande attityd som präglar stora delar av Armenien.

I maj valdes Nikol Pashinyan till ny premiärminister. Förväntningarna på honom är naturligtvis skyhöga. Samtidigt är många medvetna om de utmaningar som han och befolkningen står inför. Som Torgny Hinnemo förklarade, 75 procent av befolkningen lever i diasporan. Det lilla Armenien har en "frusen konflikt" med Azerbajdzjan genom Nagorno Karabach-provinsen, korruptionen liksom fattigdomen i landet är utbredd.

Men såväl Lara som Avetik hyser viss optimism.

-Det gäller att bygga upp vår demokrati, bekämpa korruptionen och få till stånd internationellt samarbete.

På frågan om relationerna till Ryssland och hur president Putin kan tänkas reagera på den senaste utvecklingen, svarade såväl Lara som Avetik med påtaglig försiktighet och förklarade att det var svårt att ge ett entydigt svar i ett så tidigt läge. Men båda var överens om att det var viktigt att finna en balans i landets kontakter med EU och Ryssland.

Seminarier lockade ett 50-tal åskådare, flera med armeniskt ursprung.

Arrangörer: ABF Stockholm, OSSE-nätverket, Sällskapet för Studier av Ryssland, Central- och Östeuropa samt Centralasien och Kvinna till Kvinna.

En rapport om de omfattande protesterna och demonstrationerna i april och i maj finns här på webben i anslutning till denna rapport.